

ПСИХОЛОГИЧЕН ПРОЧИТ НА УВОДНИТЕ МАТЕРИАЛИ ЗА ТЕРОРИСТИЧНИТЕ СЪБИТИЯ В САЩ ОТ 11 СЕПТЕМВРИ 2001 В РУСКАТА ПРЕСА: III. ВЕСТНИК „ИЗВЕСТИЯ“ – „ВОЙНА СЪС СЯНКА“

Толя Стоицова, Росица Георгиева, Николай Бавро,
Силвия Цветанска, Антоанета Христова и Бистра Мизова

In the present article we use again the methodology constructed by our Bulgarian-American team in our efforts to analyze the articles from Russian newspaper "Izvestia" from social, phenomenological and psycholinguistic point of view. This methodology includes five major points: (1) The number and pattern of the editorials relating to the attack and its aftermath; (2) The literary styles in which the editorials are written; (3) The nature and number of historical references used; (4) The specific figures of speech noted as salient, and (5) The overall structure of themes emerging from the year-long period of editorial reflection.

We are discussing the results obtained by the analysis of Russian newspaper's "Izvestia" articles. Part of the data is close to those we have received for the Bulgarian newspaper "Sega". For example, in the Russian newspaper are cited many historical facts – historical references, from Russian close and distant past. Also there are differences – the articles from "Izvestia", discussing terrorist acts in the US from September 2001 are more detailed, e.g. longer than those in Bulgarian prints. Often they are illustrated by interviews of famous people or citizens asked on the streets.

Терористичните атаки срещу Световния търговски център в Ню Йорк от 11.09.2001 г. са емблематична проява на нарастващата вълна на тероризъм в целия свят. Това събитие със световно значение продължава да вълнува с нестихваща сила не само американците вече повече от три години. Независимо от своята националност хората днес не могат да останат безразлични към актовете на тероризъм в различни краища на света, тъй като потребността от сигурност е заложена у всеки човек и определя стремежа му към оцеляване и защитеност.

Да се пише за тероризма и да се анализират неговите съвременни измерения е не само актуално и необходимо, но и предизвикателно за изследователите от различни научни области. Опитите да се обяснят терористичните актове са безязани с многообразие на подходите и гледните точки. В края на 2002 г., три месеца след американската трагедия, Съветът на министрите на Европейския съюз даде първото в света юридическо определение на понятието тероризъм. С цел операционализиране на научните дефиниции и по-добро разбиране, сложното и трудно за еднозначно обяснение явление тероризъм често се интерпретира с помощта на метафори. Използването на фигуративния език при описанието на тероризма не е случайно. То позволява непознати, многопластови понятия да се представят като познати, да се обясняват чрез сравнение с по-близки и лесни за възприемане неща. Според Паул Рекоуър (1977) използването на метафори в литературата създава въображаем свят, а приложението им в науката като специфичен подход на интерпретация позволява промяна на концептуализирането на реалността (по Полио и кол., 2004).

Метафоричният изказ е особено присъщ на печатните медии. Като отразяват значими събития от политическия и обществения живот, журналистите в пресата се опитват да ги обяснят достъпно на широката си читателска аудитория чрез метафори, така че необичайните събития от действителността да звучат понятно и близко за неспециалисти и малко запознати с темата хора. Затова подложихме на специален психологичен анализ метафоричния език в пресата при описание на терористичните актове от 11.09.2001 г. като силно значимо събитие, което едновременно с това е и неясно по своята същност. Изследването се реализира в рамките на междукултурен изследователски проект, който проучва уводните статии от вестници-официози, издавани в САЩ, България, Русия, Великобритания и Испания. В настоящата статия представяме резултатите от изследването на водещите статии в руския вестник „Известия“.

Метод

Подборът на статиите, които подлежат на оценка и кодиране, във вестник „Известия“, е извършен по същата процедура, както при българските вестници „Сега“ и „Дневник“, американските „Ню Йорк Таймс“ и „Вашингтон Поуст“, английския „Лондон Таймс“ и испанския „Ел Мундо“ с една особеност. Във в. „Известия“ открихме специализирана рубрика „Терор“, в която се отпечатват водещи материали, т.е. напълно съпоставими с уводните статии, но е непостоянна — не фигурира във всеки брой. След обсъждане с партньорите ни от САЩ, решихме да включим и тези материали в извадката от изучавани статии на в. „Известия“. Определеният период в рамките, на който се набират статии по ключова дума „тероризъм“, е една година (от 12.09.2001 г. до 12.09.2002 г.) с цел събирането на по-голям обем материали, от които да се извлекат типични метафори. Това дава възможност за по-голяма надеждност на резултатите и по-точна интерпретация при формулирането на изводи. За определения период на изучаване, 33 статии от в. „Известия“ отговарят на ключовия критерий за подбор